

Nieuwsbrief 41^e jaargang - nummer 3 - juli 2018

Secretaris:
Mr. W.J.B. Claassen-Dales
Oranje Plantage 39
2611 TK Delft
Tel.: 015 2144574

Penningmeester:
M.L. Hom
Meermanstraat 150
2614 AM Delft
Tel.: 015 2126798

Banknummer: NL76 INGB 0000 5873 45
ten name van: Delfia Batavorum te Delft
Internet: www.delfia-batavorum.nl
E-mail: info@delfia-batavorum.nl

Voorwoord van de voorzitter

Er zijn op dit moment 26 wettelijke regelingen voor ruimtelijke ontwikkeling, voor bouwen, milieu, water en natuur. Ze moeten de kwaliteit van de leefomgeving borgen. De overheid wil al die regelingen vereenvoudigen en samenvoegen tot één wet: de Omgevingswet. Die wet moet in 2021 in werking treden. De voorbereidingen zijn in volle gang.

De Omgevingswet verplicht de overheden een omgevingsvisie te maken. In de omgevingsvisie moeten de belangen waarmee in de fysieke leefomgeving rekening moet worden gehouden, tegen elkaar worden afgewogen. Een van die belangen is het belang van het cultureel erfgoed. In de omgevingsvisie moeten erfgoedvraagstukken en opgaven uit andere sectoren met elkaar worden verbonden. Plannen met betrekking tot gebouwde en aangelegde monumenten, archeologische monumenten, stads- en dorpsgezichten én cultuurlandschappen moeten een integraal onderdeel gaan vormen van de omgevingsplannen waarin de omgevingsvisie zal worden geconcretiseerd.

De Omgevingswet is een uitdaging voor iedereen die zich actief met de zorg voor het gebouwde erfgoed bezighoudt. Erfgoed wordt steeds meer beschouwd als het duurzame element in de manier waarop gemeenschappen hun leefomgeving vormgeven, als een onderdeel van een maatschappelijke ontwerpopgave. De Omgevingswet, waarin participatie een centraal thema is, biedt gemeenschappen, erfgoedorganisaties en historische verenigingen volop ruimte om dit dynamische erfgoedbegrip handen en voeten te geven en de zorg voor het erfgoed in de gebouwde omgeving te laten aansluiten bij actuele maatschappelijke processen.

De gemeente Delft werkt sinds januari aan zo'n omgevingsvisie, volgens een participatieaanpak die Delfts Doen wordt genoemd. Bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties worden uitgenodigd om mee te doen en initiatieven te nemen. Delfia Batavorum, de grootste organisatie in Delft op erfgoedgebied, heeft die uitnodiging aangenomen. Binnenkort zal het bestuur voorstellen doen over de manier waarop we in Delft de uitgangspunten van de Omgevingswet en de hedendaagse opvattingen over erfgoed in de gebouwde omgeving het best aan elkaar kunnen knopen en in concrete actie kunnen omzetten. Wie mee wil doen, kan zich nu al melden.

Theo Thomassen

Lezingen 2018

Donderdag 20 september

Sander Wassing over de stadsbeschrijving van Delft van Lieve van Ollefen

Kunnen we ons Delft nog zo idyllisch voorstellen, zoals te zien is op de gravures van Lieve van Ollefen uit het eind van de 18^e eeuw? Hoe zagen Delft en de dorpen in de omgeving er twee eeuwen geleden uit? Waar hielden inwoners zich in het dagelijks leven mee bezig? Wie geïnteresseerd is in deze vragen, kan terecht bij de reisbeschrijvingen van 'de Nederlandsche stad- en dorpsbeschrijver' Lieve van Ollefen (1749-1816). Van 1793 tot 1801 werkte hij aan een reeks beschrijvingen van steden en dorpen in Zuid- en Noord-Holland. De ligging van een plaats, bijzondere gebouwen, de bezigheden van de bewoners en de ontstaansgeschiedenis, het komt allemaal aan de orde. Voorafgaand aan iedere beschrijving vinden we schitterende gravures.

Op donderdag 20 september 2018 neemt historicus Sander Wassing ons mee naar de tot nu toe vrijwel onbekende beschrijvingen van Lieve Ollefen. Hoe volledig is het venster op Delft dat Van Ollefen ons biedt en kloppen de gegevens allemaal? Wie was Lieve van Ollefen? Wat zien we precies op de gravure? Tijdens de lezing komen deze vragen aan de orde en waant u zich in achttiende-eeuws Delft.

- **Datum:** donderdag 20 september 2018
- **Aanvang** lezing: 20:00 uur
- **Locatie:** Waalse Kerk (bij Het Prinsenhof)
- **Aanmelding** niet nodig
- **Toegang:** Leden Delfia Batavorum gratis, niet-leden € 5,-

Sander Wassing

Sander Wassing volgde de studie waar zijn hart naar uitgaat: geschiedenis en deed dat aan de Universiteit Leiden. In 2013 studeerde hij af en sindsdien is hij werkzaam als freelance historicus. Hij organiseert lezingen, schrijft artikelen en verricht archiefonderzoek. Voor Delfia Batavorum hield hij in 2016 een lezing over de lotgevallen van Delftse beeldenstormers in 1566.

Dinsdag 16 oktober

Pecha Kucha over de Gouden Eeuw

Samen met Museum Prinsenhof en de Vereniging Vrienden van het Prinsenhof organiseren we op dinsdag 16 oktober onze vierde Pecha Kucha avond. Een Pecha Kucha is een korte lezing, waarbij de spreker het verhaal vertelt aan de hand van 20 plaatjes, die elk 20 seconden te zien zijn. In totaal zijn er 10 tot 12 sprekers. De vorige Pecha Kucha avonden leverden verrassende verhalen op. Het thema van dit jaar is de Gouden Eeuw.

Wilt u uw kennis over een bepaald aspect van de Gouden Eeuw in Delft met ons delen door middel van een korte en bondige presentatie met veel plaatjes? Meldt u dan aan als spreker bij Irene Jacobs via irenejacobs@kpnmail.nl

- **Datum:** dinsdag 16 oktober
- **Aanvang** lezing: 20:00 uur
- **Locatie:** Van der Mandelezaal, ingang Waalse Kerk (bij Het Prinsenhof)
- **Toegang:** Leden Delfia Batavorum gratis, niet-leden € 5,-

In de volgende Nieuwsbrief volgt nadere informatie.

Nieuwe locatie voor lezingen Delfia Batavorum: de Waalse Kerk

Met de sluiting van De VAK aan de Westvest is Delfia gedwongen afscheid te nemen van deze prettige en vertrouwde locatie. Langs deze weg veel dank aan de medewerkers van De VAK en Café Verderop voor de jarenlange verzorging.

Gelukkig hebben we een vergelijkbare goede partner gevonden waar de lezingen vanaf september 2018 gehouden worden: de Waalse Kerk, onderdeel van Museum Prinsenhof. Ook hier kunt u rekenen op het vertrouwde kopje thee en koffie, terwijl u geniet van de presentaties van de avond. Mocht het aantal toeschouwers te veel worden, dan wijken we uit naar de ernaast gelegen Van de Mandelezaal. Kijk altijd even op onze website <http://www.delfia-batavorum.nl/lezingen> voor de meest recente informatie over onze lezingen.

Excursie tweede helft 2018

Vrijdag 19 oktober

Bezoek aan restauratieatelier kruiswegstaties Sint Hippolytuskerk

Op vrijdag 19 oktober wordt een excursie georganiseerd naar het atelier van de firma Hoogduin in Delft, waar de acht bewaard gebleven kruiswegstaties uit de Sint Hippolytuskerk worden gerestaureerd. Een groot project van de Stichting Kerkelijk Erfgoed Delft, waaraan Delfia Batavorum een financiële bijdrage heeft geleverd. De kruiswegstations zijn vervaardigd door kunstenaar Herman Veldhuis (1878-1954), die gewerkt heeft in het atelier van Jan Schouten.

Praktische informatie

- Aanmelden [via het aanmeldformulier op de website](#).
- Plaats: Hoogduin papierrestauratoren, Lagosweg 37-43 Delft
- Er zijn twee sessies: de eerste om 13:00 uur en de tweede om 15:00 uur.
- Per sessie kunnen maximaal 20 personen deelnemen.

Schilderij van het interieur van de Sint Hippolytuskerk (Betsie Issels, 1917)

Nieuws van de Commissie Behoud Stadsschoon (CBS)

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van Delfia Batavorum vertelde CBS-voorzitter Peter Jonquière over de belangrijkste aandachtspunten waarmee CBS zich de afgelopen tijd heeft bezig gehouden. Onder meer hebben we tijdens de onderhandelingen over het Coalitieakkoord van het nieuwe college van B&W een brief gestuurd waarin we aandacht vragen voor het erfgoed van Delft in het algemeen en voor de oude stad in het bijzonder. Er komen veel toeristen op al dat moois af, ondernemers bedenken het ene na het andere evenement waarvoor bijvoorbeeld ook de prachtige ruimte van de grote Markt regelmatig in beslag wordt genomen, maar je moet ook zuinig zijn op al dat bijzondere erfgoed en zorgen dat de stad niet overbelast raakt. Daar staat het gemeentebestuur te weinig bij stil.

Ook wil de Commissie dat er beter wordt nagedacht over unieke locaties in de binnenstad, zoals het schiereiland waarop het Arsenaal (voorheen Armamentarium) is gebouwd. Er is een prachtig plan gemaakt voor de nieuwe functies van dit rijksmonument. Er komt een voetgangersbrug over de Lange Geer die een nuttige verbinding met de zuidelijke binnenstad legt. Dat moet dan maar. Maar de deelnemende horecaondernemer wil het schiereiland nog een tweede ontsluiting geven met een lange brug aan de kant van de Oude Delft. De slechtst denkbare plek, die de lange lijn van de Oude Delft doorgaand in het open water van de Kolk compleet om zeep helpt. Weg eilandachtig karakter. De gemeente maakte een passend bestemmingsplan. We maakten bezwaar, maar de gemeenteraad bleef doof voor onze bezwaren. Daarom heeft onze vereniging deze kwestie nu aanhangig gemaakt bij de Raad van State. In het najaar weten we hoe dit afloopt.

Verder gaan we samen met andere betrokkenen uit de buurt naar de rechter om te vechten tegen de overdaad aan ver uitstekende balkons bij de nieuw te bouwen appartementen langs de Gasthuislaan op de voormalige V&D-locatie. Omdat we vinden dat je het unieke profiel van de gracht niet op deze manier zoveel geweld moet aandoen. En dat je van een oude stad geen nieuwbouwwijk moet maken.

Voor wie dat nog eens na wil lezen, is de presentatie van Peter te vinden op de [website van Delfia Batavorum](#).

Nieuws van de commissie Achter de Gevels van Delft

Dit jaar zijn er 11 nieuwe huisbeschrijvingen op de website www.achterdegevelsvandelft.nl verschenen: [Achterom 59](#), [61](#), [63](#), [65](#) en [143](#). [Markt 74-76](#). [Verwersdijk 1](#), [Oude Delft 28](#) en [218](#), [Vrouwenregt 5](#), [Voldersgracht 33](#) en [Brabantse Turfmarkt 94](#). Geniet u van 'ergerlijk en onbetamelijk gedrag' en van een Italiaanse legerkapitein die door zijn 'dienaer' werd vermoord.

Op 25 mei hielden we onze jaarlijkse zomerbijeenkomst. Dit keer bij Henk en Rita Verbruggen op de [Oude Delft 157](#). Henk gaf een bevlogen betoog over de geschiedenis van dit eeuwenoude pand, bewoond door de Delftse elite. Op 7 juni was er een excursie naar Leiden. Kees van der Wiel leidde ons te voet rond en verklaarde de geschiedenis van de Leidse "wevershuisjes". Een herhaling volgt op 21 augustus.

De [nieuwe cursus 'Huizenonderzoek'](#) start in oktober. De eerste bijeenkomst is op maandag 8 oktober van 10.00 tot 12.30 uur in het stadsarchief aan de Gantel. Elke maandag tot en met 26 november zijn er aansluitende studiebijeenkomsten (totaal acht). Ieder kan zich opgeven via keesvdrwiel@gmail.com. U wacht een spannende dosis zelfwerkzaamheid!

Oude Delft 28

Verenigingsnieuws

Pijlmonument als herinnering aan het Spoorviaduct

Op 20 januari was het feest in de Spoorzone. Op die dag was de feestelijke opening van het nieuw opgebouwde Bolwerk, tegenover de Binnenwatersloot, met daarop het heel bijzondere Pijlmonumentje als tastbare herinnering aan het Spoorviaduct dat er 50 jaar heeft gestaan. Twee originele pijlers van het Spoorviaduct zijn behouden gebleven van de sloop en werden omgetoverd tot een monument in het openbare parkje van het Bolwerk. Daar is wel wat aan vooraf gegaan. Het begon toen Simon Huiberts vanuit een particulier initiatief Delfia Batavorum benaderde met de vraag of men er iets voor voelde om mee te werken aan een plan om als herinnering aan het viaduct één of twee pijlers van het te slopen viaduct te laten staan. Op dat moment een verrassende gedachte, want iedereen in Delft was blij dat we eindelijk van dat verfoede viaduct af zouden komen. Binnen de kortste tijd zaten we met Huiberts om de tafel om zijn schetsplannen te bekijken en van begin af aan vonden we het eigenlijk een fantastische gedachte om op die manier iets van het viaduct als aandenken te bewaren. Twee in aanmerking komende pijlers zouden precies kunnen blijven staan op de plek van het nieuw aan te leggen Bolwerk in het Masterplan van de Spaanse ontwerper Busquets.

De directie van De CrommeLijn, de bouwcombinatie van de spoortunnel, werd benaderd of het mogelijk zou zijn om twee pijlers niet te slopen. Jazeker, was het antwoord, dat was wel mogelijk, maar dat niet slopen werd gezien als meerwerk en zou zeker € 10.000,- gaan kosten! Het werd al snel duidelijk dat er geld op tafel moest komen via subsidies en fondsenwerving, maar ook moest

de medewerking van de gemeente Delft verkregen worden. Daar stond men aanvankelijk nogal kritisch tegenover dit plan.

Toch is het allemaal gelukt. Dankzij de enorme inzet van de mensen van de Werkgroep Spoorzone Delft die op ons verzoek de uitwerking van het plan hebben overgenomen. De gemeente heeft toestemming verleend en ook een financiële bijdrage toegezegd. De bouwer De Crommelijn heeft uiteindelijk de € 10.000,- kwijtgescholden. Delfia Batavorum heeft een bijdrage van € 1.000,- gedoneerd en zo is er een prachtig monumentje ontstaan als aandenken aan een viaduct dat niemand meer wilde, maar dat wel 50 jaar lang de stad doormidden heeft gesneden.

Het pijlmonument aan het vernieuwde Bolwerk

De pijlers steken nog maar ruim een meter boven het maaiveld uit vanwege het ophogen van de grond, maar met zijn tweeën zijn ze niet te missen. Op de ruwe bovenkant van de oude betonnen constructies zijn vier panelen aangebracht die de ontwikkeling van de spoorlijn in beeld brengen. Op de linker twee panelen staan een afbeelding en een tekst die herinneren aan het eerste spoor langs de Spoorzingeel en aan het daarna gebouwde spoorviaduct. Op de rechterpanelen staat een afbeelding van de nieuw gerealiseerde Willem van Oranje tunnel en een tekst van Huiberts

met de aankondiging van een geluidsfragment. Bij elkaar is het een waardevol aandenken geworden. Gaat u vooral eens kijken.

Janny van der Jagt

De Algemene Ledenvergadering van 31 mei 2018

De algemene ledenvergadering werd dit jaar in het Prinsenkwartier/Agathaplein gehouden. De belangrijkste onderwerpen waren de toekenning van de Le Comte-prijzen 2017, de presentatie van het Jaarboek 2017 en de doorstart van het tijdschrift Delft. Daarnaast de gebruikelijke verenigingstechnische agendapunten, zoals de jaarrekening/begroting en de bestuurssamenstelling. Op onze site vindt u een beknopt [verslag van de vergadering](#).

De jaarboeken rondgedeeld

Alle vrijwilligers heel hartelijk dank voor deze grote klus! We hebben de verspreiding van het jaarboek enigszins aangepast. Leden binnen Delft krijgen het boek thuisbezorgd door de grote groep vrijwilligers. De groep van 48 vrijwilligers is groter dan direct noodzakelijk, maar ook vrijwillige bezorgers gaan wel eens op vakantie. Buiten Delft wordt het boek bezorgd door NL Post. Hiertoe hebben we onlangs een contract afgesloten. Als we voor 250 poststukken betalen via dit contract, hebben we minder kosten dan toen we vorige jaren ongeveer 100 stuks los verzonden. Dit betekent iets meer voorbereiding voor penningmeester Marinus Hom, maar in totaliteit minder werk en minder vrijwilligers met name in de regio Schipluiden, Den Hoorn, Delfgauw, Pijnacker, Nootdorp en Rijswijk. Iedereen kan weer genieten van dit mooie jaarboek 2017, opgedragen aan Elke Olsder-Toxopeus. Veel leesplezier!

Korting bij theaterlezing Herman Pleij in Theater De Veste

Het duurt nog even, maar we attenderen u alvast op de het historisch theatercollege dat Herman Pleij op maandag 28 januari 2019 zal geven. De kosten zijn normaal € 24,50 Leden van Delfia Batavorum ontvangen een korting van € 5,- Meer informatie over de inhoud van het college vindt u op de site van Theater De Veste: https://www.theaterdeveste.nl/programma/6398/Herman_Pleij/Cultuurhistorisch_theatercollege/

Verzoek van Rode Kruis Delft in verband met 150 jarig bestaan in 2020

Net als Delfia Batavorum is de Delftse afdeling van het Rode Kruis ook een vereniging met een hart voor de inwoners van Delft. Ook deze vereniging draait op vrijwilligers. En in 2020 doet het Rode Kruis dat al 150 jaar! Om daar over twee jaar speciale aandacht aan te kunnen besteden wil het Rode Kruis zijn Delftse historie onderzoeken. Afhankelijk van de uitkomsten denkt het Rode Kruis aan het organiseren van een tentoonstelling, het uitbrengen van een boekje of het opzetten van een website. Dit alles om zichtbaar te maken hoe het Rode Kruis al 150 jaar helpt in Delft.

Voor het historisch onderzoek is het Rode Kruis op zoek naar hulp. De Delftse afdeling heeft een rijk verleden opgebouwd. Een periode van 150 jaar waarin veel is gebeurd en waarbij op vele manieren de inwoners zijn geholpen. Mensen helpen in noodsituaties, hen hierop voorbereiden, hulp bij een evacuatie, EHBO bij een evenement, aangepaste vakanties voor mensen met extra zorg, het geven van EHBO-cursussen. In al die jaren hebben vrijwilligers klaar gestaan en hulp geboden. Het is de moeite meer dan waard om dit verleden in kaart te brengen. Is er bijvoorbeeld een relatie met de sociale ondernemer Van Marken of is het toeval dat het Rode Kruis in dezelfde periode in Delft van de grond kwam als de gistfabriek haar deuren opende?

Voor het onderzoek naar de geschiedenis doet het Rode Kruis beroep op onze vereniging. Wie wil helpen om de historie van het Rode Kruis in Delft compleet te maken?

Reacties naar: evanderhelm@rodekruis.nl

Nieuwe leden

Het afgelopen kwartaal hebben we weer veel nieuwe leden mogen inschrijven. Nieuwe aanwas is altijd noodzakelijk, want er vallen helaas ook regelmatig leden af. We hebben nog dozen met de Canon van Delft, dus we kunnen nog vele nieuwe leden verrassen met dit unieke boek over Delft in 50 verhalen. Het bestuur heet de volgende leden van harte welkom:

Dhr. M. Karssen	Dhr. M. Lucero Moreno	Dhr. J. Knijnenburg
Dhr. J.P. Naaborg	Dhr. M.M. Jansen	Dhr. K. Franken
Dhr. R.L. Saarloos	Dhr. F.W.J. van Vliet	Dhr. M. de Ruyter
Mw. W.C.L. Mooiman	Dhr. M.R. Afman	Dhr. J. v/d Berg
Dhr. H.W. de Wolff	Mw. J.M. Postma – van Wijnbergen	Mw. C.M. Latorre Barrera
Mw. P.M. Garau	Dhr. M.F. Nolen	

Scholierenprijs 2018

Elk jaar reikt Delfia Batavorum de scholierenprijs uit. Die gaat naar de leerlingen van het CLD, het Stanislas College en het Grotius College met de hoogste cijfers voor het Centraal Schriftelijk Examen. Dit jaar gaat de prijs – onze *Canon van Delft* en een jaar gratis lidmaatschap – naar:

- Michiel Bevaart (CLD, VWO) en Marien de Ruyter (CLD, HAVO),
- Nieves Blaauw (Stanislas college, VWO) en Tim van der Helm (Stanislas college, HAVO),
- Lies Hofland (Grotius College, VWO) en Kyra Lexmond (Grotius College, HAVO).

Van harte gefeliciteerd!

De Delfia Batavorumboekenlijst

Delfia Batavorum beschikt over een collectie door leden geschonken boeken. Deze boeken zijn te koop en de opbrengst komt ten bate van het Delfia Batavorumfonds. Door een schenking is de collectie uitgebreid met twee meter aan nieuwe boeken! De collectie boeken en de prijs staan vermeld op onze website. Wilt u een boek aanschaffen, stuur dan een e-mail aan Elke Olsder-Toxopeus eolsder@hotmail.com o.v.v. de boeken die u wilt bestellen met uw adresgegevens en telefoonnummer.

Algemene Verordening Gegevensbescherming

Op 25 mei is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht geworden. Op grond van de AVG moet Delfia Batavorum uw toestemming vragen voor het gebruik van de persoonsgegevens die u de vereniging ter beschikking heeft gesteld en nog zult stellen voor de verenigingsactiviteiten. Het gaat hier om activiteiten zoals lezingen, excursies en andere activiteiten met de daartoe benodigde post- en e-mailverzendingen en de beschikbaarstelling van adresgegevens aan de uitgever/drukker Virtumedia ten behoeve van de toezending van Delf. De persoonsgegevens zullen slechts gebruikt worden voor de activiteiten van de vereniging en voor geen ander doel. U zult binnenkort een mail ontvangen met het verzoek om uw toestemming met een retourmail te bevestigen.

Delfia Batavorum op Twitter en Facebook

U kunt onze activiteiten en attenderingen ook volgen op Twitter via <https://twitter.com/delfiabatavorum> en op Facebook via <https://www.facebook.com/DelfiaBatavorum>. Steeds meer mensen, ook niet-leden, weten ons daar te vinden.